

Column Remco de Boer

Uitgesproken tijdens Gas Dag, georganiseerd door CIEP-NOGEPa

8 september 2016, Wassenaar

Dames en heren, laat ik beginnen met een compliment. Oftewel een ferme klap op de schouder, en wel voor uw optimisme. Neem nou vanmiddag: praten over de kansen van de gasector in Nederland is toch een beetje als op de Titanic onder het genot van een drankje en een hapje filosoferen over de kansen die dat gat biedt, dat zojuist in de romp is geslagen.

Typisch ingenieursmentaliteit. Hoe groter het probleem – pardon: de uitdaging – hoe interessanter. En aangezien ik mij ook tot het Korps der vernuftelingen mag rekenen, denk ik graag met u mee. Is er een uitweg uit de netelige positie waarin u bent beland? En zo ja, wat is die dan?

Maar eerst iets over hoe u in deze doodsstrijd – pardon: verfrissende nieuwe fase – bent beland. Hoe u in recordtijd de sector bent geworden waarvoor zelfs D66 nog slechts een rol op de reservebank ziet, zélf als morgen alle kolencentrales dichtgaan. Wat zomaar kan gebeuren. Weet niet hoe het met u zit, maar ik kijk nergens meer van op.

‘Meer wind en zon’, zegt de Kamer. U, dames en heren, was de wind en zon van uw tijd. U verdrong de kolenkit, die op zijn beurt weer de turfsteker werkloos had gemaakt. Heerlijk helder aardgas. U was een pijler onder de welvaartsstaat. Als Dagobert Duck nam ieder kabinet een weldadige duik in de 250 miljard die u in het nationale geldpakhuis stortte.

Putje hier, putje daar, hekje eromheen, geen haan die ernaar kraaide. In 2011 – vlak voordat u aan uw vrije val begon – brak nota bene GroenLinks nog een lans voor aardgas als transitiebrandstof. De partij zag u als noodzakelijke tussenpaus op weg naar afschaffing van de fossiele kerk.

Nog in 2012 was Greenpeace bang dat het imago van schaliegas áárdgas weleens in z’n val zou kunnen meeslepen. En hoe kwamen we dan de transitie door? Inmiddels kauwen Kamerleden liever hun rechterhand af dan dat ze aardgas nog openlijk omarmen.

En daar zit u dan. Met meer water in het schip dan u lief is en een angstig orkestje dat de moed erin probeert te houden. Wat is er gebeurd? De korte versie: de wereld veranderde, u niet. Of onvoldoende. Of te laat. Misschien wilde u niet veranderen. Of het lukte niet. Kies maar een omschrijving waar u zich prettig bij voelt.

Uw ingenieursmentaliteit, cruciaal voor gaswinning, schoot hopeloos tekort in het oneindig veel lastiger 'omgaan met stakeholders'. 'Pappa is blijven hangen aan de sixties', zong Paul van Vliet. U bleef eerder hangen in het decennium daarvóór. Toen vaders wil wet was en inspraak iets om smakelijk om te lachen. Aardbeving? Niks aan de hand, mensen, gaat u maar rustig slapen.

U kwam niet alleen in de beklagdenbank, u kreeg ook concurrenten. Die werden ontvangen zoals u ooit zelf als veelbelovende debutant werd binnengehaald. Ook zij kregen alle voordeel van de twijfel. Ach, dacht u, zal voorlopig wel niks worden. En toen was het 2013, was er een Energieakkoord, 50 miljard subsidie en vooral héél véél liefde.

Liefde, dames en heren, die uw partner plots bleek te hebben voor de veganistische yogaleraar op cursus, om wie u altijd zo heerlijk meewarig het hoofd schudde. Zeker, uw wederhelft leunt nog altijd op uw inkomen, maar steeds minder en steeds minder van harte. En dat laat hij/zij merken ook.

Weg met u. Fossielvrij. Nú. Of het licht blijft branden, wat het kost, who cares. U, die succesvolle, überrationele bedrijfstak, reteslim, beetje bot en hoogmoedig in uw verwondering over zoveel domheid om u heen, vergat namelijk één ding: iets hoeft tegenwoordig niet te kloppen om waar te zijn.

'Aardgas is veel slechter dan steenkool', hoor je inmiddels in het meer donkere hoekje van het debat. U weet wel, dat hoekje dat binnen de kortste keren mainstream is. Feiten maak je immers zelf. Altijd is er wel iets wat lijkt op een rapportje waar een soort van bewijs in te vinden is, als je aan één oog blind bent en met het andere buitengewoon slecht ziet.

Ben van Beurden probeerde vorige week 'realiteitszin' in de discussie te brengen en ontving pek en veren. Realisme is namelijk zóóóóó ouderwets. Kennis is verdacht en feiten een mening in een mêlee van politieke scoringsdrang en populisme. Zoals de PvdA zei over gaswinning bij Terschelling: als de mensen het niet willen, dan moeten we er niet aan beginnen.

Noem het de prijs van de ontzuiling. Traditionele partijen zijn van hun ankers los. Per verkiezing kunnen ze verdubbelen of halveren. Of erger. Politiek gaat steeds vaker over het eigen voortbestaan in plaats van het algemeen belang. Alles voor de zetels, en liefst nog meer.

Ook de milieubeweging strijdt inmiddels net zo hard om de gunst van de donateur als voor de goede zaak. Met de aarde – die er volgens de Club van Rome al lang niet meer had moeten zijn – nog altijd present, zure

regen die de benen nam en het gat in de ozonlaag dat weigert open te blijven, was er behoefte aan nieuw drama. En dat drama, dames en heren, dat bent u.

Begrijp me niet verkeerd, iedereen die de planeet beter wil achterlaten dan- ie 'm aantreft, kan op mijn steun rekenen. Ook ik doe mijn best. Alleen word ik gierend gek van de hypocrisie die je vooral vaak tegenkomt bij organisaties die zelf voortdurend anderen op hoge toon de maat nemen. Verbeter de wereld, begin bij de ander.

Zo vertrok Milieudefensie voor het blokkeren van een kolenmijn bij Berlijn onlangs in drie speciaal gehuurde bussen in plaats van met de trein die toch al reed. Die laatste vonden ze te duur, bleek bij navraag. Zelfs naar de klimaatop in Parijs won de dieselbus het van de TGV. De vingers op dit soort zere plekjes leggen wordt overigens maar matig op prijs gesteld, kan ik u melden.

Vaak zijn alleen al kritische vragen genoeg voor een lynchpartij. Zo had ik nog geen letter op papier van mijn boek over de strijd tegen schaliegas of ik werd al als gaslobbyist gebrandmerkt. Welkom bij de cursus 'Karaktermoord pleeg je zo', les 1: sloop de persoon, dan kun je z'n argumenten links laten liggen.

En waar zijn de media in dit alles? Die zijn onderbezet en overbelast. Research kost tijd, dus geld, en dat is er niet. En als dan een klein deel van het journaal ook nog eens geen moeite heeft om hun onpartijdigheid met een ferme zwaai overboord te kieperen, is het feest compleet.

Hoe fictie op die manier feit kan worden, beschrijf ik in *Tussen hoogmoed en hysterie*. Van lezers hoor ik dat ze het soms té pijnlijk vinden om de achterkant van de moderne mediademocratie in al z'n ontluisterende ontluistering tot zich te nemen. Ik raad u aan dat toch te doen. Zo werkt 'het debat' tegenwoordig.

Van een echte uitwisseling van standpunten is overigens weinig sprake. Wat domineert is hijgerig eigengelijk en kortetermijndenken. Nuance, enerzijds-anderzijds, het accepteren van nadelen, kom daar nog maar eens om. Betaalbaarheid van energie? Leveringszekerheid? Doen we niet aan.

Transitie is steeds vaker roepen waar de eindbestemming ligt, niet hoe we er komen. En, dames en heren, dat werkt. Dat werkt als een dolle. En weet u door wie dat óók komt? Dat komt door u. U doet namelijk nog altijd braaf uw werk. U zorgt dat licht en kachel branden. U zorgt dat iedereen straffeloos alles kan roepen; de zaak marcheert toch wel.

Fossielvrij nu. Oké, we moeten misschien wat bruinkoolstroom uit Duitsland halen, wat schaliegas uit de VS. Misschien neemt de mondiale CO₂-uitstoot er wel door toe, rijzen de prijzen de pan uit. Fuck it. Als wij maar 'fossielvrij' zijn.

Dus is de hamvraag: wat nu? Toch maar weer benadrukken dat gas toch echt een transitiebrandstof is? Een charmeoffensief wellicht. We deugen echt best heus wel, hoor. Ik ben bang dat het averechts werkt. Ik zie de tweets al voor me: vieze vuile gas-hypocrieten.

Nee, dames en heren, als u iets wilt bereiken, zit er maar één ding op: stoppen. Nu. Vraag geen nieuwe vergunningen meer aan, geef bestaande terug, stop met investeren, boren, breek de installaties af. Dus niet van dat laffe meestribbelen, maar voorop in de parade – als tambour-maitre pontificaal zwaaiend met uw staf.

U zult overladen worden met complimenten. Als verloren zoon wordt u aan de duurzame borst gedrukt. Hoewel. Niet in de Kamer. Daar zal uw transitie pijn doen, veel pijn. Pijn bij iedereen die nu met regelmaat achteloos vanuit de heup op u schiet, gewoon omdat het kan.

Zij zullen namelijk *keuzes* moeten maken – échte keuzes, u weet wel, met gevolgen. Zij moeten gaan vertellen hoe we *precies* op de plaats van bestemming komen. Dus niet routes waar kabouter Plop opgewonden van raakt, maar die ook buiten sprookjesland hout snijden. Met de pet in de hand naar Poetin? Liever bij wat regimes in het Midden-Oosten op de thee? Beste Kamer, zeg het maar.

Ik kan me voorstellen dat u denkt: is dit nou allemaal wel reëel? Ja, dames en heren, dat is het. Of u het ook moet doen, is een tweede. Ik schets alleen het mechanisme. Ik brainstorm slechts met u mee onder het genot van een drankje en een hapje, terwijl het water inmiddels vervaarlijk tegen de poten van de *captain's table* klotst.

Dames en heren, gaswinning in Nederland is hoe dan ook een aflopende zaak. Uiteindelijk zinkt op een dag het schip. De vraag is alleen wanneer, hoe u de tijd wilt doorbrengen tot het zover is en in welke gemoedstoestand u naar de bodem wilt.

Ik dank u wel.